

GULATING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 01.12.2021

Saksnr.: 21-157142ASK-GULA/AVD2

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Kst. lagdommer

Elisabeth Deinboll
Margareth Christophersen
Jan-Inge Wensell Raanes

Ankende part

Ankemoøpart

Lyse Elnett AS

Advokat Charlotte
Heberg Trondal
Advokatfullmektig Kine
Birgitte Kvisvik Irgens

Saken gjelder anke over kjennelse om midlertidig forføyning.

Kort om sakens bakgrunn

Lyse Elnett AS (Lyse) er et nettselskap og eier strømmettet i området hvor
bor.

Partene har over flere år vært uenige om hvorvidt det skal installeres en moderne strømmåler i nettanlegg. Lyse forsøkte ved flere anledninger å installere automatisk strømmåler (AMS) i nettanlegget til i løpet av første halvår 2021. nektet å samtykke til slik installasjon, under henvisning til helsemessige årsaker. Lyse stengte nettanlegg 26.05.2021. innga kort tid senere begjæring om midlertidig forføyning til Sør-Rogaland tingrett, med påstand om at Lyse skulle unnlate stenging av overføring av elektrisk energi til inntil rettsavklaring forelå. Lyse tok til motmæle i tilsvaret.

Tingretten avholdt muntlige forhandlinger og avsa kjennelse 21.06.2021 med følgende slutning:

1. Begjæringen forkastes.
2. plikter å betale Lyse Elnett AS sine saksomkostninger med kr 22 400,- -tjuetotusenfirehundre- innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

For sakens bakgrunn ellers og det som ble gjort gjeldende for tingretten, vises det til tingrettens kjennelse.

har rettidig anket tingrettens kjennelse. Anken gjelder tingrettens saksbehandling, bevisvurdering og rettsanvendelse. Lyse har inngitt anketilsvar. Begge parter har inngitt ytterligere prosesskriv. Saken anses klar for avgjørelse.

Partenes påstander og grunnlaget for disse

har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Både hovedkravet og sikringsgrunn er sannsynliggjort.

Stenging av strøm er ulovlig og foretatt uten tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelseslovens regler. Lyse har plikt til å levere strøm til etter energiloven § 3-3. er forbruker og er beskyttet av vilkårene for å stenge forbrukeres strømleveranse etter forbrukerkjøpsloven § 48 a. Det foreligger ikke vesentlig mislighold etter denne bestemmelsen. Lyse må i tilfelle avvente med å stenge strømmen til det foreligger rettslig avklaring. Det er heller ikke gjennomført varsling etter leveringskvalitetsforskriften § 2-3 andre ledd og forbrukerkjøpsloven § 48 a andre ledd.

Tingretten har reelt sett tatt utgangspunkt i en veiledende standardavtale ved vurderingen av hvorvidt det foreligger vesentlig mislighold. Gjeldende avtale er fra 2007. Standardavtalen som retten har basert seg på er en ny nettleieavtale fra 2021. har ikke vedtatt den nye avtalens vilkår fordi den inneholder endringer i disfavør av forbrukeren.

Ved vurderingen av hvorvidt har vesentlig misligholdt sine forpliktelser har det uansett betydning at ikke har misligholdt betalingsplikten, eller plikten til å innrapportere forbruk. Elektrisk energi er et nødvendighetsgode og stenging må derfor være forbeholdt spesielle situasjoner. Forbrukerkjøpsloven § 48 a gir ikke hjemmel for å stenge strømmen i et tilfelle som det foreliggende.

har også dokumentert at hun blir helsemessig plaget av installasjonen. Installasjonen er da et inngrep på hennes eiendom og i hennes bomiljø. grunnleggende rettigheter må hensyntas ved vurderingen av hvilken måler som rettslig sett kan installeres på eiendommen. Det må også sees hen til at Lyse har motsatt seg å føre dialog om andre løsninger.

Lyse har innvilget fritak for AMS som følge av at hun har fremlagt legeerklæring, jf. avregningsforskriften § 4-1 bokstav b. Lyse har derfor ikke installasjonsplikt av AMS i målepunktet i foreliggende sak, og dette er heller ikke sakens tema. Lyse er ikke nektet adgang til eget utstyr på eiendom. Selskapet er heller ikke blitt nektet å installere ny måler uten AMS. Lyse er kun nektet å installere en ny, ordinær type måler, som er en kilde til ledningsbundet spenningsstøy, uten at det foretas støydempende tiltak. Tingretten har ikke hatt disse distinksjonene klart for seg.

Tingrettens saksbehandling har ikke vært forsvarlig. har mistanke om at det foregår et samarbeid mellom tingretten og Lyse. Tingretten har sett bort fra det har fremlagt og forklart som er til ugunst for Lyse, og har ikke fullstendig gjengitt anførsler i kjennelsen. Tingretten har basert sin drøftelse på utenforliggende hensyn og kjennelsen fremstår også som en ren kopi av Lyse sitt tilsvarende. Tingretten har heller ikke gitt tilstrekkelig veiledning eller mulighet for kontradiksjon.

har per i dag ingen varmekilder i huset. Hun kan ikke bruke kokeplater, kjøleskap, fryser og har ikke varmt vann, og kan ikke bo hjemme i tiden fremover. Boligen er et eldre enderekkehus i tre, uten naboboliger over og under, og står på påler. Det vil derfor også være fare for frost og tingsskade fremover.

Det er nedlagt slik påstand:

«Lyse Elnett AS pålegges å unnlate stengning av overføring av elektrisk energi til frem til det foreligger endelig dom i nevnte saker på hvorvidt nektelse av installasjon av trådløse AMS-målere begrunnet med helsemessige forhold knyttet til eksponering for målere, utgjør et relevant grunnlag for steging av strømtilførsel og at saksøker tilkjennes sakostnader»

Lyse Elnett AS har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Det foreligger ingen feil ved tingrettens saksbehandling.

Tingretten har korrekt lagt til grunn at sikringsgrunn og hovedkrav ikke er sannsynliggjort.

Stenging av anlegg er gjort med hjemmel i standardavtalen punkt 7-1, som svarer til kravene i forbrukerkjøpsloven § 48a.

Lyse har både rett og plikt til å skifte ut målerutstyret, og har rett til å bestemme hvilket måleutstyr skal ha, jf. målingsforskriften § 3-1 første ledd og standardavtalen punkt 5-1. ble opprinnelig innvilget fritak fra installasjon av kommunikasjonsmodulen i AMS-måleren, jf. målingsforskriften § 4-1. Lyse har senere trukket tilbake fritaket fordi k ikke aksepterte installasjon av strømmåler uten kommunikasjonsmodul. Uansett vil manglende medvirkning til installasjon av AMS-måler uten kommunikasjonsmodul utgjøre et «vesentlig kontraktsbrudd».

Tingretten har korrekt lagt til grunn at vilkårene i forbrukerkjøpsloven § 48 a og Standardavtalen 7-1 og 7-2 er oppfylte.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Anken forkastes
2. Lyse Elnett tilkjennes sakskostnader

Lagmannsrettens vurdering

Det er ikke bedt om muntlig forhandling, og dette anses heller ikke nødvendig for en forsvarlig og rettferdig behandling av saken, jf. tvisteloven § 29-15 første og andre ledd og EMK artikkel 6 nr. 1. Saken behandles skriftlig i samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 29-15 første ledd.

Saksbehandling

Lagmannsretten finner det klart at tingretten ikke har begått saksbehandlingsfeil som kan ha hatt betydning for tingrettens kjennelse, jf. tvisteloven § 29-21. Hensynet til kontradiksjon ble ivaretatt ved at saken ble undergitt muntlig behandling. Lagmannsretten kan ikke se det er holdepunkter for at tingretten ikke har gitt tilstrekkelig veiledning i saken, eller at det foregår et samarbeid mellom tingretten og Lyse. Det hefter heller ingen mangler ved tingrettens begrunnelse som hindrer prøving av anken, jf. tvisteloven § 29-21 andre ledd bokstav c, jf. § 19-6 fjerde ledd andre punktum bokstav b og § 19-6 femte ledd første punktum.

Det følger av tvisteloven § 32-1 tredje ledd at den som har et krav som går ut på noe annet enn betaling av penger, kan begjære midlertidig forføyning etter tvisteloven kapittel 34 dersom det foreligger sikringsgrunn. Midlertidig forføyning kan bare besluttes dersom både kravet det begjæres forføyning for, hovedkravet, og sikringsgrunnen er sannsynliggjort, jf. tvisteloven § 34-2 første ledd. Det stilles i tillegg visse krav til forholdsmessighet mellom partenes interesser i tilknytning til forføyningen, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd.

Sikringsgrunn

Etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b foreligger sikringsgrunn dersom det «finnes nødvendig å få en midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold for å avverge en vesentlig skade eller ulempe». Bestemmelsen åpner for en sammensatt vurdering, hvor det blant annet kan ses hen til hvor viktig det omtvistede rettsforhold er for saksøkeren, hvor stort behov saksøkeren har for midlertidig forføyning, hvor inngripende en midlertidig forføyning vil være og saksøktes adferd, jf. HR-2001-1590.

Tingretten kom til at det ikke forelå dokumentasjon som tilsa at måleren ville utgjøre en helserisiko, og at det derfor ikke var sannsynliggjort at installasjon av måleren ville medføre vesentlig skade eller ulempe - selv om manglende strømleveranse utvilsomt ville medføre «praktiske problem» for . Tingretten har her lagt til grunn et uriktig perspektiv ved vurderingen. Ettersom boligen er uten strøm vil konsekvensene av manglende strømleveranse utgjøre sikringsgrunnen. Lagmannsretten er ikke i tvil om at manglende strømleveranse til eget hjem vil innebære «vesentlig... ulempe» for per november 2021, og at ulempene kun vil tilta i styrke utover vinteren. Lagmannsretten finner det ikke nødvendig å ta stilling til hvilke konsekvenser manglende strømleveranse har for eiendommen.

Forholdsmessighet

Det er videre på det rene at det per i dag er installert en eldre strømmåler i nettanlegg, og at Lyse – dersom strømmen fortsatt ble levert - mest sannsynlig ville mottatt oppgjør fra basert på manuelle avlesninger. Det har betydning at manuelle avlesninger av eldre strømmålere har tidligere blitt regnet som tilstrekkelig for beregning av oppgjøret, selv om de eldre målerne nå blir faset ut. Lagmannsretten kan på bakgrunn av det overnevnte vanskelig se at Lyses interesser står i «åpenbart misforhold» til s interesser i fortsatt strømleveranse i årets kalde måneder, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd.

Hovedkravet

Hovedkravet i forføyningssaken går ut på at har rett til uavbrutt strømleveranse fra Lyse. For at hovedkrav skal være sannsynliggjort, må lagmannsretten ved en prejudisiell vurdering komme til at det er mer sannsynlig at vil vinne frem med kravet i en eventuell etterfølgende rettsak, enn at vedkommende ikke vil det, jf. eksempelvis Ot.prp. nr. 65 (1990-1991) side 293 jf. side 275 og HR-2012-340-U. Det er på det rene at det med hjemmel i tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b kan besluttes

midlertidig forføyning som medfører en foregrepet tvangsfullbyrdelse av hovedkravet, jf. Schei mfl. Tvisteloven med kommentarer, Juridika, merknader til § 34-1, a jour per 01.09.2021, note 3 med videre henvisninger.

Partene synes riktig nok også å være uenige om Lyse har plikt til å installere moderne måler uten kommunikasjonsmodul, jf. forskrift om måling, avregning, fakturering av netjtjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv. § 4-1, og i hvilken grad slik måler er kilde til helsemessige utfordringer. Slik lagmannsretten ser det vil det rettslige tvistes spørsmål i like stor grad være spørsmål om er pålagt å tåle slik installasjon i eget nettanlegg med hjemmel i lov eller forskrift, og om det i den forbindelse kan og skal tas hensyn til anførte helsemessige utforminger ved valg av teknisk utstyr, jf. blant annet energiloven § 4-3 tredje ledd. Disse spørsmålene kommer imidlertid ikke på spissen i forføyningssaken.

Sakens grunnleggende utgangspunkt er at Lyse plikter å levere strøm til i henhold til energiloven § 3-3, og unntak vil kreve rettslig grunnlag.

Adgangen til å stenge strømmen er ikke regulert i energiloven eller tilhørende forskrifter. Ved lov av endringer i forbrukerkjøpsloven (lovregulering av strømvtaler) EL.30.06.2006 nr. 46 ble forbrukerkjøpsloven ble gitt anvendelse i avtaleforhold om overføring av elektrisk energi mellom nettselskap og forbruker med enkelte tilpasninger, jf. forbrukerkjøpsloven § 2 første ledd bokstav d. Loven kommer også til anvendelse ved levering på grunnlag av leveringsplikt etter energiloven § 3-3, jf. John Egil Bergem: Norsk lovkommentar til forbrukerkjøpsloven § 2 første ledd bokstav d.

Forbrukerkjøpsloven § 48 a regulerer situasjonen der nettselskapet på egen hånd, uten å gå veien om domstolene, ønsker å stenge strømleveransen, sml. LB-2010-114298. Adgangen til å stenge forbrukerens elektriske anlegg er også regulert i bransjens standardavtale § 7-1. Partene er uenige om hvilken versjon av standardavtalen som er gjeldende i rettsforholdet mellom og Lyse, og hvilken avtalefrihet som gjelder på dette punktet. Ettersom forbrukerkjøpsloven uansett er ufravikelig i forbrukerforhold, vil lagmannsretten ta utgangspunkt i forbrukerkjøpslovens vilkår.

Etter forbrukerkjøpsloven § 48 a kan nettselskapet etter skriftlig varsel stenge overføringen av elektrisk energi til forbrukeren dersom det foreligger «vesentlig kontraktsbrudd» fra forbrukerens side i avtaleforholdet med nettselskapet, jf. § 48 a første og andre ledd, jf. § 2 første ledd bokstav d. Av forarbeidene til § 48 a fremgår at kravet om vesentlig kontraktsbrudd innebærer at det må foreligge et markert avvik fra riktig oppfyllelse. Det skal foretas en totalvurdering hvor det blant annet legges vekt på karakteren og omfanget av kontraktsbruddet, årsaken til kontraktsbruddet, nettselskapets øvrige sanksjonsmuligheter og forholdsmessighet mellom nettselskapets interesse i å stenge anlegget og virkningen for forbrukeren. Det er uttalt at strøm er et nødvendighetsgode og en monopolytelse, som tilsier at det må være en høy terskel for å stenge. Lagmannsretten viser til Ot.prp. nr. 114 (2004-2005) side 148, hvor det også fremgår følgende:

Det følger av første ledd første punktum at grunnvilkåret for å stenge er at det foreligger vesentlig kontraktsbrudd fra forbrukerens side. Begrepet kontraktsbrudd dekker i prinsippet både betalingsmislighold og andre former for mislighold fra forbrukerens side, men vesentlighetskravet vil nok sjelden være oppfylt ved brudd på andre forpliktelser enn betalingsplikten. Det kan være aktuelt at brudd på andre forpliktelser sammen med betalingsmislighold vil utgjøre vesentlig kontraktsbrudd. Videre vil flere kontraktsbrudd kunne kumuleres slik at de til sammen utgjør vesentlig kontraktsbrudd. Departementet viser i denne sammenheng til synspunktene i NOU 2004:4 s. 135, som det slutter seg til.

Det samme uttales en enda klarere ordelag på side 116:

Departementet slutter seg videre til at et krav om vesentlig kontraktsbrudd i prinsippet dekker alle former for kontraktsbrudd, men at stengingsretten i praksis bare vil være aktuell ved betalingsmislighold, og at vesentlighetskravet sjelden vil være oppfylt ved brudd på andre kontraktsforpliktelser enn betalingsplikten, jf. NOU 2004:4 s. 135

Tingretten har på sin side tatt utgangspunkt i nåværende standardkontrakt punkt 7-1. Av denne følger at det vil foreligge vesentlig kontraktsbrudd fra kundens side ved

manglende medvirkning til Nettselskapets oppfyllelse av lov- og forskriftsfastsatte forpliktelser og vesentlig brudd på krav til medvirkning i forbindelse med installasjon, vedlikehold, måleravlesing eller kontroll av måleutstyr.

Standardavtalen gir etter lagmannsrettens oppfatning anvisning på en vesentlig bredere vurdering enn det forarbeidene forutsetter, og gir samlet sett vesentlig lavere terskel for å konstatere vesentlig mislighold i forbrukerens disfavør. Det hefter derfor mangler ved tingrettens generelle rettslige utgangspunkt. Ved den konkrete vurdering fant tingretten at manglende medvirkning til installasjon av måler utgjorde vesentlig mislighold, som dannet grunnlag for å avbryte strømleveransen i medhold av standardavtalen og forbrukerkjøpsloven § 48 a.

Lagmannsretten er derimot av den oppfatning at forbrukerkjøpsloven § 48 a ikke kan benyttes som hjemmel for å stanse strømmen i et tilfelle som det foreliggende, og at hovedkravet derfor mest sannsynlig vil vinne frem.

Selv manglende medvirkning til installasjon av moderne måler vil kunne inngå i en samlet vurdering av hvorvidt misligholdet er vesentlig etter loven, er det ikke holdepunkter i forarbeidene for at medvirkningsplikten alene kan bli avgjørende i vesentlighetsvurderingen etter forbrukerkjøpsloven § 48 a første ledd når det ikke samtidig foreligger betalingsmislighold. Det har i denne forbindelse betydning at varslingsregelen i forbrukerkjøpsloven § 48 a andre ledd bokstav a forutsetter at forbrukeren har misligholdt betalingsplikten. Lagmannsretten kan ikke se at det finnes rettspraksis som skulle tilsi et annet resultat, og finner ikke grunn til å vektlegge de siste års avgjørelser i Elklagenemnda som er avsagt med eller uten dissens.

I den samlede vurderingen av hjemmelsgrunnlaget for å stenge strømmen til _____, finner lagmannsretten det naturlig å også knytte enkelte merknader til de øvrige vilkår i forbrukerkjøpsloven § 48 a og tilhørende forarbeidsuttalelser. Av forbrukerkjøpsloven § 48 a første ledd bokstav b fremgår at det uansett ikke vil være tilstrekkelig at et kontraktsbrudd er vesentlig, ettersom stenging i tillegg krever at forbrukerens innsigelser mot stengingsgrunnlaget er «åpenbart grunnløse». Etter lagmannsretten syn er terskelen for å stenge strømmen til en forbruker ytterligere hevet slik tilleggsvilkåret er utformet. Av Ot.prp. nr. 114 (2004-2005) side 148 fremgår:

Ifølge første ledd annet punktum bokstav b kan stenging heller ikke skje dersom forbrukeren har innsigelser mot grunnlaget for stengingen, med mindre innsigelsene er «åpenbart grunnløse». Når dette er tilfellet, vil måtte bero på en nærmere vurdering. Som arbeidsgruppen peker på i NOU 2004:4 s. 161, må bestemmelsen sees i sammenheng med at stenging kan fungere som et effektivt virkemiddel for å drive inn kravet på betaling av nettleie (inkasso). Dersom det er tvist om grunnlaget for stengingen, bør denne tvisten få sin avklaring hos domstolene eller annet tvisteløsningsorgan før det eventuelt kan bli tale om å foreta stenging. Se ellers merknadene under punkt 13.4.5 foran.

Lagmannsretten kan etter en samlet vurdering ikke se at lovgiver har hatt foreliggende situasjon for øye ved utforming av hjemmelsgrunnlaget i forbrukerkjøpsloven § 48 a. Stenging av strømmen er tiltenkt å være et effektivt virkemiddel i en inkassosituasjon, men skal ikke brukes som pressmiddel i en reell tvist mellom partene. Slik lagmannsretten ser det berører dette kjernen i hovedkravet til _____. Det foreligger her reell tvist om adgangen til å stenge strømmen i medhold av forbrukerkjøpsloven § 48 a, når det ikke foreligger betalingsmislighold. Denne innvendingen er heller ikke åpenbart grunnløs.

Slik foreliggende begjæring er inngitt er lagmannsretten uenig med tingretten i at det er nødvendig å sannsynliggjøre at måleren vil utgjøre noen helsemessig risiko.

Lagmannsretten finner grunn til å legge til at _____ uansett vil ha en beskyttelsesverdig interesse i å få rettslig avklaring på spørsmålet om hun kan pålegges installasjon av moderne måler på egen eiendom, uten at nettselskapet stenger strømmen.

vil derfor mest sannsynlig få medhold i sitt krav om uavbrutt strømleveranse, all den tid Lyse hverken har tvangsgrunnlag for stenging av strøm eller tvungen installasjon av moderne måler.

Begjæringen tas etter dette til følge.

Gjennomføring skjer ved at Lyse gjenoppstarter levering av strøm til _____ eiendom, og at strømmen leses av manuelt på _____ nåværende måler inntil annen rettslig avgjørelse i tvisten foreligger.

Lagmannsretten finner ikke grunn til å stille krav om at _____ stiller sikkerhet, slik situasjonen er på tidspunktet for kjennelsen. Iverksettelse av den midlertidige forføyningen kan ikke avverges eller oppheves ved sikkerhetsstillelse.

Lagmannsretten finner heller ikke grunn til å fastsette frist for søksmål.

Sakskostnader

har fått medhold i at begjæringen skal tas til følge, og har derfor vunnet ankesaken etter hovedregelen om sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første og andre ledd. Lagmannsretten har vurdert om det er grunnlag for å fritta Lyse for erstatningsansvar i medhold av unntaksbestemmelsen i tvisteloven § 20-2 tredje ledd, men kan ikke se at «tungtveiende grunner gjør det rimelig» slik saken ligger an.

Det er opplyst i anken at [redacted] er selvprosederende, men at hun har fått bistand fra Geir Olsen ved utformingen av anken. [redacted] er derfor å anse som selvprosederende for lagmannsretten. Av tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum fremgår at parten kan kreve rimelig godtgjøring for eget arbeid med saken når det har vært særlig omfattende, eller det ellers måtte ha vært utført av en prosessfullmektig eller annen fagkyndig hjelper. Hovedregelen og utgangspunktet er imidlertid at arbeid nedlagt i egen sak som part, ikke gir krav på sakskostnader. En part må som et utgangspunkt finne seg i å bruke tid og arbeid på sine forretningsmessige og private affærer, også om de leder til rettstvist, uten at det kostnadene kan belastes andre. jf. Schei mfl., Tvisteloven med kommentarer, Juridika, à jour per 01.09.2021, merknader til § 20-5, note 2.4. [redacted] k har ikke innlevert sakskostnadsoppgave, og lagmannsretten kan heller ikke se at [redacted] på annen måte har dokumentert at hun har hatt et slikt arbeid med saken som unntaksvis skulle tilsi at det er grunnlag for å utmåle sakskostnader for lagmannsretten.

Det er ikke i anken krevet tilkjent sakskostnader for tingretten. [redacted] har imidlertid i bedt lagmannsretten fastsettes salæret «til prosessfullmektig». [redacted] ble ikke formelt registrert med prosessfullmektig i tingretten, men det fremgår av rettsboken for tingretten at Geir Olsen var prosessfullmektig for [redacted] i anledning rettsmøtet. Lagmannsretten legger etter dette til grunn at tingretten må sies å ha samtykket til at Olsen var prosessfullmektig for [redacted] i anledning rettsmøtet, jf. tvisteloven § 3-3 fjerde ledd. Begjæring om fastsettelse av godtgjørelse til egen prosessfullmektig må imidlertid fremmes overfor den instans som har behandlet saken innen én måned etter avgjørelsen som avslutter saken i vedkommende instans er forkynt, jf. tvisteloven § 3-8, jf. Schei mfl. merknader til § 3-8, note f. Kravet skal derfor under enhver omstendighet ikke tas til følge.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Anken tas til følge med den virkning som nevnt i pkt. 2.
2. Lyse AS skal umiddelbart gjenoppta leveranse av strøm til eiendom.
3. Sakskostnader tilkjennes ikke.

Elisabeth Deinboll

Margareth Christophersen

Jan-Inge Wensell Raanes

Dokument i samsvar med signert original.

Alice Hatlelid Opdahl

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.